

**Sırbistan
Ülke
Raporu
2021**

İçindekiler

1. GENEL BİLGİLER	3
2. GENEL EKONOMİK DURUM	6
3. DIŞ TİCARET	8
4. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR.....	12
5. TÜRKİYE ile TİCARET	15
EKLER:	18

1. GENEL BİLGİLER

Başlıca Sosyal Göstergeler

Resmi Adı	Sırbistan Cumhuriyeti
Nüfus	6.844.000 (Ekim 2022, IMF)
Dil	Sırpça (Macarca, Boşnakça, Roman, Arnavutça)
Yüzölçümü	77.474 km ²
Başkenti	Belgrad
Başlıca Şehirleri	Belgrad, Novi Sad, Nis, Kragujevac
Yönetim Biçimi	Parlamente Demokrasi
Devlet Başkanı	Cumhurbaşkanı Aleksandar Vučić
Para Birimi	Sırp Dinarı (RSD)

Üyesi Olduğu Başlıca Uluslararası Kuruluşlar: Dünya Ticaret Örgütü (World Trade Center - WTO), Birleşmiş Milletler (United Nations - UN), Avrupa Konseyi (Council of Europe), Uluslararası Para Fonu (International Monetary Fund - IMF), AGİT, EFTA, GDAÜ, BİK, KEİ Dünya Bankası.

Coğrafi Konum

Sırbistan, Avrupa'nın Güney Doğusunda, Balkan Yarımadası'nın orta kesiminde bulunmakta, Avrupa ile Asya'yı birbirine bağlayan Pan Avrupa Koridorunda yer almaktadır.

Ülkenin Kuzeyinde Macaristan, batısında Hırvatistan ve Bosna Hersek, güneyinde K. Makedonya ve Kosova, doğusunda Romanya ve Bulgaristan bulunur. Karadağ'ın ayrılmasından sonra Sırbistan'ın deniz çıkışı noktası kalmamıştır.

Ülkedeki coğrafi özellikler bölgeden bölgeye farklılıklar göstermektedir. Ülkenin kuzeybatısında Voyvodina'yı kapsayan bölgede verimli ovalar, Sumadiya'da alçak tepeler, ülkenin doğusu, ortası ve batısında ise yüksek dağlık bölgeler göze çarpmaktadır.

Ülke ormanlık alanlar bakımından zengindir. Ormanlar ülke topraklarının yaklaşık 28.580 km²'sini kaplamaktadır. Sırbistan'da akarsuların toplam uzunlukları 3.180 km'dir. Ülkenin en önemli akarsularından biri olan Tuna nehri 589 km uzunluğa sahiptir.

İklim ülkenin ortalarında ve batısında kıtasaldır. İç bölgelerde yaz aylarında sıcaklık 30 dereceyi aşarak kuraklığa neden olabilmektedir.

Siyasi ve İdari Yapı

1945 yılında kurulan ve altı Cumhuriyet (Bosna-Hersek, Hırvatistan, Karadağ, Makedonya, Slovenya ve Sırbistan Sosyalist Cumhuriyetleri) ile iki özerk bölgeden (Kosova ve Voyvodina) oluşan Yugoslavya Sosyalist Federal Cumhuriyeti'nin dağılma sürecine girmesi sonucu 27 Nisan

1992 tarihinde kabul edilen anayasa uyarınca Sırbistan ve Karadağ'dan oluşan yeni Yugoslavya Federal Cumhuriyeti kurulmuştur.

Sırbistan ve Karadağ'ın ilişkilerinin yeniden tanımlanması çerçevesinde 2002'de imzalanan Belgrad Anlaşması'nın ardından 4 Şubat 2003 tarihinde Anayasal Şart resmen kabul edilmiş, ülkenin adı Sırbistan ve Karadağ Devlet Birliği olmuştur.

Sırbistan ve Karadağ Devlet Birliği'nin bir parçası olan Karadağ, 21 Mayıs 2006 tarihinde düzenlenen referandumun ardından, 3 Haziran 2006 tarihinde bağımsızlığını ilan etmiştir. Sırbistan Parlamentosu ise 5 Haziran 2006 tarihinde aldığı bir kararla, Sırbistan Cumhuriyeti'nin, Sırbistan ve Karadağ Devlet Birliği'nin "ardıl devleti" olduğunu ilan etmiştir.

2009 yılında Sırbistan Millî Meclisi ülkeyi 7 istatistiksel bölgeye ayıran "Eşit Bölgesel Kalkınma Kanunu" çıkarmıştır. 7 Nisan 2010 tarihinde Kanun tadil edilmiş, bölge sayısı 5 olarak düzenlenmiştir; Voyvodina, Belgrad, Şumadiya ve Batı Sırbistan, Güney ve Doğu Sırbistan, Kosova ve Metohiya Özerk Bölgesi.

Ülkenin idari dağılımında 150 adet belediye vardır. Bu idari birimler, Sırbistan'daki yerel yönetim merkezlerini oluştururlar. Ülkede belediye alanlarından 33 tanesi şehir belediyesi yapısındadır. Sırbistan idari yapısında ayrıca 24 adet idari statüye sahip şehir vardır.

Şehir yapılarından bazıları şehir belediyesi birimini oluştururken, bazı şehirler bu statüye sahip değildir. Belgrad, Novi Sad, Niş, Kragujevac, Požarevac ve Vranje olarak 6 şehir ülkedeki şehir belediyelerindendirler. Bu şehirlerin yapısında ayrıca birden fazla belediye birimi bulunur.

Kosova'nın nihai statüsü konusunda Sırbistan ve Kosova makamları arasında iki yıl süreyle sürdürülen müzakerelerden bir sonuç alınmaması üzerine Kosova 17 Şubat 2008 tarihinde bağımsızlık ilan etmiştir. Sırbistan ise, Kosova'nın tek taraflı bağımsızlık ilanını Sırbistan Anayasası, BM Şartı ve 1244 sayılı BMGK kararına aykırı olduğunu ifadeyle, müzakerelerin sürdürülmesi gerektiğini savunmaya devam etmiştir.

Sırbistan tek meclisli sisteme göre yönetilmektedir. Meclisin 250 üyesi 4 yılda bir yapılan seçimlerle belirlenmektedir. Devlet başkanı olan Cumhurbaşkanı 5 yılda bir iki kereden fazla olmamak üzere seçilir.

Nüfus ve İstihdam

2022 yılı tahminlerine göre Sırbistan'ın nüfusu 7 milyona yaklaşmıştır. Sırbistan'ın nüfusu hızlı bir şekilde azalmakta, orta ve uzun vadede de bu durumun devam etmesi beklenmektedir. Ülkede doğum artış oranının negatif olması nüfusu olumsuz etkilemekte, nüfusun yaşlanması ile birlikte sosyal güvenlik sistemi üzerindeki baskı giderek artmaktadır. Nüfusun yarısından fazlası (%56) büyük şehirlerde yaşamakta olup, okuryazarlık oranı %98'dir.

Ülkede etnik Sırlar, nüfusun %88'i ile çoğunluğu oluşturmaktadır. İkinci büyük etnik grup %3,4'lük oran ile ülkenin kuzey bölümünde yoğunlaşan Macarlardır. Nüfusun %2'lik kısmını

oluşturan Boşnaklar ise, Karadağ sınırındaki Sandzak bölgesinde yaşamaktadır. Sırbistan nufusunun % 1,4'ünü ise Romanlar oluşturmaktadır.

Ülkedeki işsiz sayısının toplam işgücüne oranının 2022 yılında %10 olacağı ve işsizliğin yüksek olduğu ülkeler arasında 19. sırayı alacağı tahmin edilmektedir (IMF-2022).

Ülkede 3 milyon civarında işgücü bulunmaktadır. İşgücünün %17,8'i tarım, %25,6'sı sanayi, %56,6'sı hizmetler sektöründe çalışmaktadır. Yoksulluk sınırı altında yaşayanların nüfusa oranı ise %9 civarındadır.

Sırbistan yüksek işsizlik oranına sahip ülke durumundadır. Sırbistan'da yatırımların tam anlamıyla yapılamaması, yeni iş olanaklarını yaratmayı ve işsizliği azaltmayı engellemektedir. Bu nedenle Sırbistan Hükümeti, özellikle yabancı yatırımcının ülkeye gelmesi konusunda çağrılar yapmakta, başta elektronik, bilgi teknolojisi ve otomotiv sektörleri olmak üzere yabancı yatırım çekmeyi hedeflemektedir.

Doğal Kaynaklar

Sırbistan doğal enerji kaynakları bakımından zengin bir ülke değildir. Ülke ihtiyacının ancak %25'i yerel kaynaklardan sağlanmaktadır.

Ülkenin kömür rezervlerinin gelecek 50 yılda, petrol ve gaz rezervlerinin ise 20 yıl içerisinde tükeneceği ifade edilmektedir. Hidroelektrik üretimi önemli bir enerji kaynağı olup, gelecek yıllarda daha da artırılması hedeflenmektedir.

Madenler, Sırbistan endüstrisi ve ekonomisinin temel taşı oluşturmaktadır. Ülkede petrol, doğalgaz, kömür, demir, bakır, çinko, antimon, krom, altın, gümüş, magnezyum, pirit, kireç, mermer ve tuz çıkarılmaktadır.

2. GENEL EKONOMİK DURUM

Temel Ekonomik Göstergeler

	2020	2021	2022*	2023*	2024*	2025*	2026*	2027*
GSYİH (Cari Fiyatlar - milyar \$)	53,34	63,07	62,72	68,68	75,63	82,87	89,98	97,49
GSYİH Büyüme (Sabit Fiyatlar - %)	-0,9	7,4	3,5	2,7	3,5	4,5	4,0	4,0
Kişi Başına Düşen Milli Gelir (Cari Fiyatlar - \$)	7.700	9.178	9.164	10.075	11.140	12.255	13.359	14.532
Tüketici Fiyat Enflasyonu (ort,%)	1,6	4,1	11,5	8,3	4,2	3,5	3,2	3,0
Cari İşlemler Dengesinin GSYİH'ya Oranı (%)	-4,1	-4,4	-8,4	-7,0	-5,0	-4,6	-4,7	-4,8
İşsizliğin Toplam İşgücüne Oranı (%)	10,1	10,1	9,9	9,7	9,5	9,3	9,0	8,7
Nüfus (milyon)	6,93	6,87	6,84	6,82	6,79	6,76	6,74	6,71
Devletin Genel Toplam Borçlanmasının GSYİH'ya Oranı (%)	58,7	57,9	54,4	50,3	47,3	45,2	43,2	41,4

Kaynak: IMF

*Tahmini veriler (Ekim 2022)

Ülke, büyük ölçüde pazar güçlerinin hakim olduğu bir geçiş ekonomisine sahip olmakla birlikte, devlet sektörü ekonomide geniş bir alanda görülmekte ve birçok yapısal reforma hala ihtiyaç duyulmaktadır.

Sırp ekonomisi temel olarak yabancı sermaye destekli imalat sektörüne ve ihracata dayanmaktadır. Dünyadaki finansal kriz, uzun vadede ülkenin kalkınması için ihtiyaç duyulan yapısal ekonomik reformları sektöre uğratmışsa da Sırbistan bu olumsuzlukları yavaş da olsa gidermeye çalışmaktadır.

Sırbistan sahip olduğu yaklaşık 7 milyonluk nüfus ile orta ölçekli bir pazar olarak tanımlanabilir. Ülke pazar büyüklüğü açısından Güneydoğu Avrupa'da Romanya ve Bulgaristan'ın arkasından 3. sırada yer almaktadır.

Yaşanan savaşlar, uygulanan uluslararası yaptırımlar, uluslararası askeri müdahaleler ekonomik ve sosyal açıdan gerilemeye ve altyapının tahrip olmasına yol açmış, yaşam

standartlarını olumsuz yönde etkilemiştir. Söz konusu dönemde GSYİH %50 oranında gerilemiş ve yoksulluk büyük oranda artmıştır.

Sırbistan ekonomisinin en önemli konuları; yüksek işsizlik oranı ve yeni iş alanları yaratılması, enflasyon, yüksek kamu harcamaları, gittikçe büyüyen kamu borçlanmaları, artan kamu ve özel dış borçlar, yeni yabancı yatırımların çekilmesi ve yeniden IMF programının yürütmeye konulmasıdır.

Sırbistan ekonomisini çekici kılan unsurlar arasında, ülkenin stratejik konumu, göreceli ucuz ve kalifiye olan bir işgücüne sahip olması, AB, Rusya, Türkiye ve CEFTA Ülkeleri ile yapılan Serbest Ticaret Anlaşmaları ve yabancı yatırımlara uygulanan oldukça cömert teşvik paketleri sıralanabilir. Sırbistan esnek döviz kuru politikası uygulamakta, bu durum ülkenin rekabet gücüne olumlu yönde yansımaktadır.

Sırbistan'ın ekonomik yapısı, gelişmiş ekonomilerde olduğu gibi, tarım ve sanayiden hizmetler sektörüne doğru kaymaya devam etmektedir. Çoğunluğu ülkenin kuzey kısmındaki Voyvodina bölgesinde yerleşik olan geniş tarım sektörü ülke ekonomisindeki yerini hala önemle korumaktadır.

2020 yılı verilerine göre ülkenin GSYİH'sı içinde tarım sektörünün payı %6, sanayinin %25 ve hizmetler sektörünün %52'dir. Sırbistan, kimya, tekstil, otomobil üretimi, mobilya ve gıda işleme gibi sektörler başta olmak üzere güçlü bir sanayi potansiyeline sahiptir. Ülkede başta turizm olmak üzere hizmetler sektörü GSYİH'nın yarısından fazlasını oluşturmaktadır.

Sırbistan ihracatı artırmak ve temel altyapı yatırımlarını güçlendirebilmek için 2010 yılında yeni bir uzun dönem ekonomik büyüme planını yürürlüğe koymuştur. Bu program uygulandığından beri Sırbistan'ın ihracatında gözle görülür bir artış kaydedilmiştir.

Avrupa Birliği 2003 yılındaki Selanik Zirvesinde, Sırbistan'ı potansiyel aday ülke olarak ilan etmiş, 2009 yılında üyelik başvurusunda bulunan Ülkeye 2012 Martında da aday ülke statüsü vermiştir. Sırbistan'ın AB tam üyelik görüşmeleri Ocak 2014'ten bu yana yürütülmektedir.

3. DIŞ TİCARET

Genel Durum

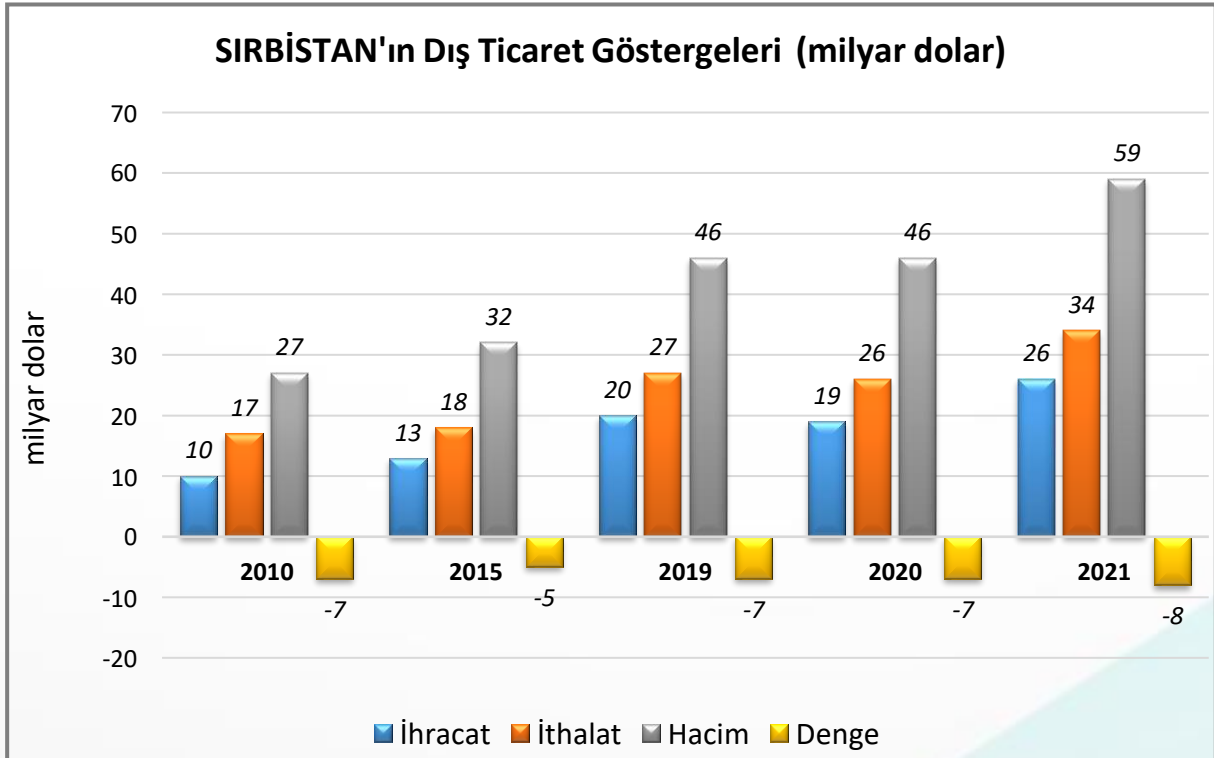
Sırbistan, Aralık 2009 tarihinde EFTA ¼lkeleri ile Serbest Ticaret Anlaşması imzalamıŐtır. Sırbistan'ın, T¼rkiye, Kazakistan ve Beyaz Rusya ile Serbest Ticaret Anlaşmaları, ABD ile de Tercihli Ticaret Anlaşması bulunmaktadır.

Avrupa Birliği'ne ¼ye olmayan Merkezi ve G¼neydoĐu Avrupa ¼lkelerinin oluŐturduĐu Orta Avrupa Serbest Ticaret Anlaşması'na (CEFTA) taraf olan ¼lkelerden biri olan Sırbistan, Bağımsız Devletler Topluluğu dıŐında Rusya Federasyonu ile Serbest Ticaret Anlaşması imzalayan tek ¼lkedir.

Sırbistan'ın da taraf olduğu Merkezi Avrupa ¼lkeleri Serbest Ticaret Anlaşması-CEFTA, sadece G¼ney-Doğu Avrupa ¼lkelerini i¼eren yaklaşık 30 milyon kiŐilik bir pazarı yaratmıŐtır. CEFTA Anlaşması ve yaptığı diğer b¼lgesel ve ikili ticaret anlaşmaları ile Sırbistan, AB, ABD, Rusya Federasyonu, Kazakistan, T¼rkiye, G¼neydoĐu Avrupa, Avrupa Serbest Ticaret Anlaşması ¼lkeleri ve Beyaz Rusya'yı da kapsayan 1,3 milyar kiŐilik bir ticari pazarın merkezinde bulunmaktadır.

AB ile Sırbistan arasında 2009 yılında imzalanan İstikrar ve Ortaklık Anlaşması ¼erçevesinde, Sırbistan ve AB arasındaki ticaret, g¼mr¼k vergisinden muaf olarak ger¼ekleŐmektedir.

¼lkenin Dış Ticareti

Kaynak: Trademap-www.trademap.org

Sırbistan'da dış ticaret ile ilgili konuları düzenleyen başlıca yasalar Dış Ticaret İşlemleri Yasası, Gümrük Yasası, Gümrük Tarifeleri Yasası ve İthalat ve İhracat Rejimlerinde Ürünlerin Sınıflandırılması Yasasıdır. Yasa temel olarak, dış ticaretin liberal olduğunu ve herhangi bir kısıtlamanın bulunmadığını belirtmektedir. Sırbistan Dış Ticaret Yasası, özellikle bir öncekine kıyasla, daha liberal bir yaklaşımla hazırlanmıştır.

1 Ocak 2004'ten beri yürürlükte olan Gümrük Yasası ise Avrupa Birliği standartlarına göre ve AB'nin gümrük yasaları esas alınarak hazırlanmıştır. Sırbistan dış ticaret ile ilgili yasalarını düzenlerken Dünya Ticaret Örgütü, Dünya Gümrük Örgütü'nün tavsiyelerini dikkate almakta ve GATT tarafından belirlenen düzenlemelere ve AB'nin düzenlemelerine uyum sağlamayı hedeflemektedir.

Sırbistan gümrükleri, halen ithalat sürecine ürünler üzerindeki kontrolünü devam ettirmektedir. Bu durum ürünlerin ithalatında çeşitli sıkıntılara ve gecikmelere neden olabilmektedir fakat bu durumun ortadan kaldırılması için düzenlemeler yapılmaya devam edilmektedir. Diğer taraftan her ne kadar ithalat yasalarıyla basitleştirilmiş olsa da uygulamada henüz tam anlamıyla uyum sağlanamamıştır. Sırbistan Gümrük Kurumu uygulamanın yasalara uygun yapılabilmesi için çalışmalarına devam etmektedir.

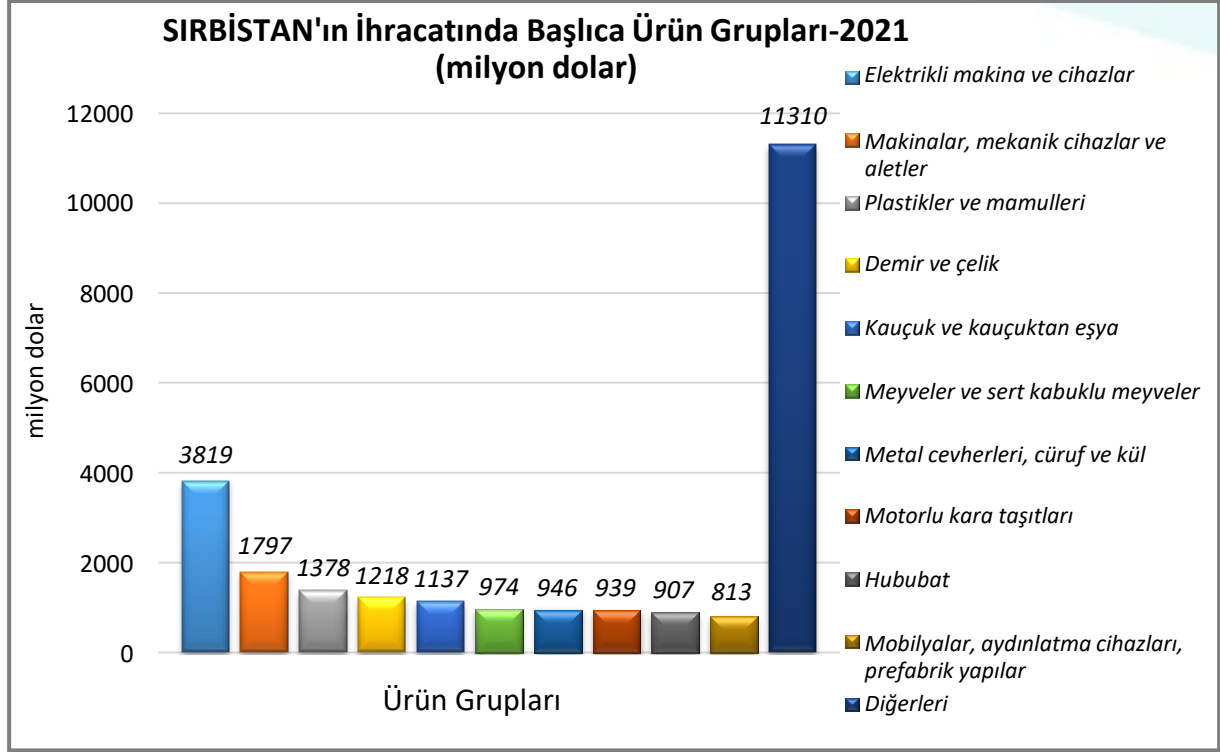
Sırbistan yasalarında dış ticaret ile ilgili herhangi bir kısıtlama bulunmamakla birlikte bazı ürünlerin ithalatında çeşitli sınırlandırmalar mevcuttur. Örnek olarak bazı eczacılık ürünleri, değerli metaller, silah vb. çeşitli ürünlerin ithalatı için lisans gerekliliği bulunmaktadır.

Ülke ağırlıklı olarak; demir çelik, elektrikli ve elektriksiz makineler, plastik ve plastik işleme ürünleri, hububat, sert kabuklu meyve, bakır ve bakır ürünleri ihraç etmektedir. İthalatındaki başlıca ürün grupları ise mineral yakıtlar, elektriksiz ve elektrikli makineler, otomotiv ana ve yan sanayi, plastik ve plastik ürünleri, kağıt ve kağıt ürünleridir.

Net bir ithalatçı ülke olan Sırbistan, dış ticaretinin büyük kısmını AB ve çevresindeki Balkan ülkelerine gerçekleştirmektedir. İthalatın gerçekleştirildiği önemli ülkeler arasında ise Almanya, İtalya, Rusya Federasyonu, Çin ve Macaristan gelmektedir.

Başlıca Ürünler İtibarı ile Dış Ticaret

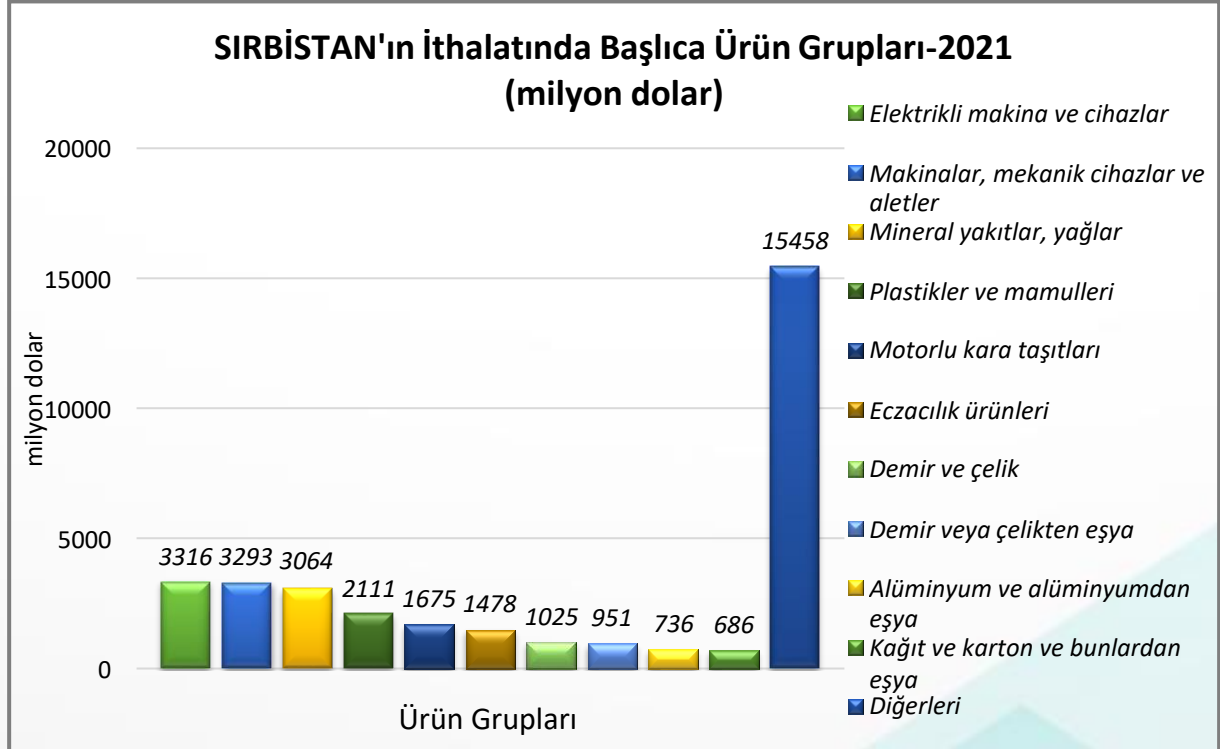
İhracat

Kaynak:Trademap

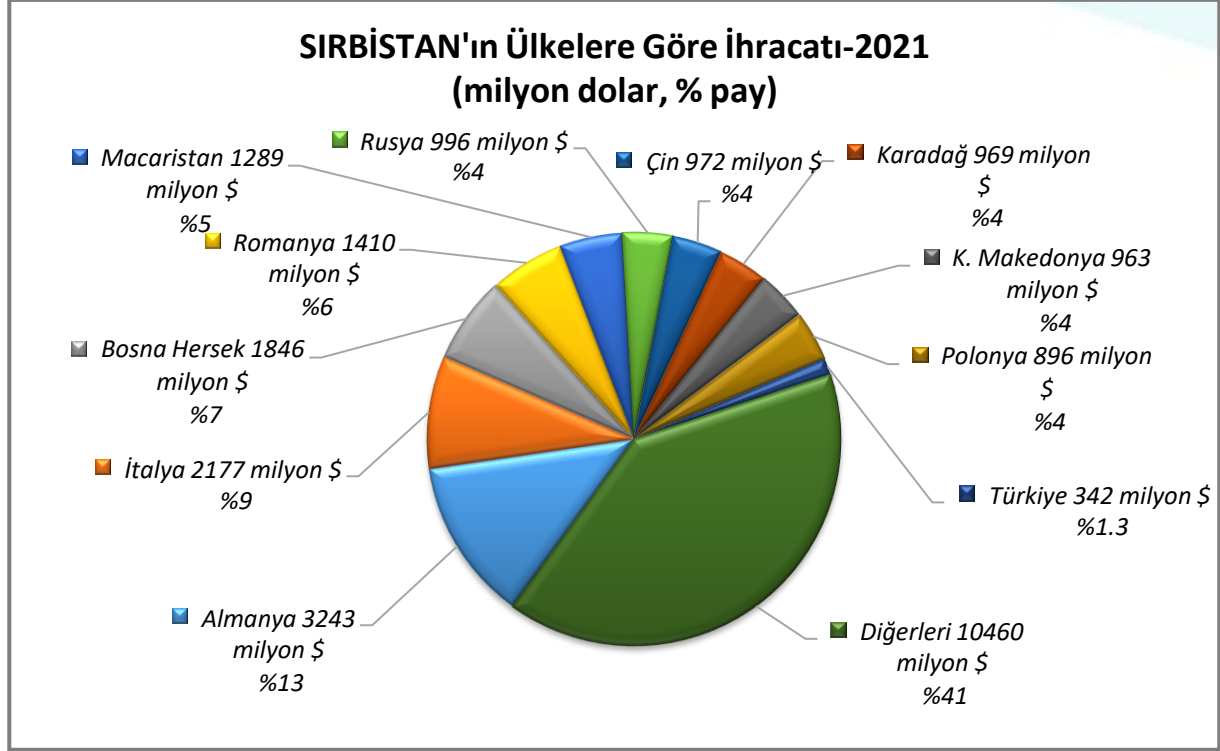
[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

İthalat

Başlıca Ülkeler İtibarı ile Dış Ticaret

İhracat

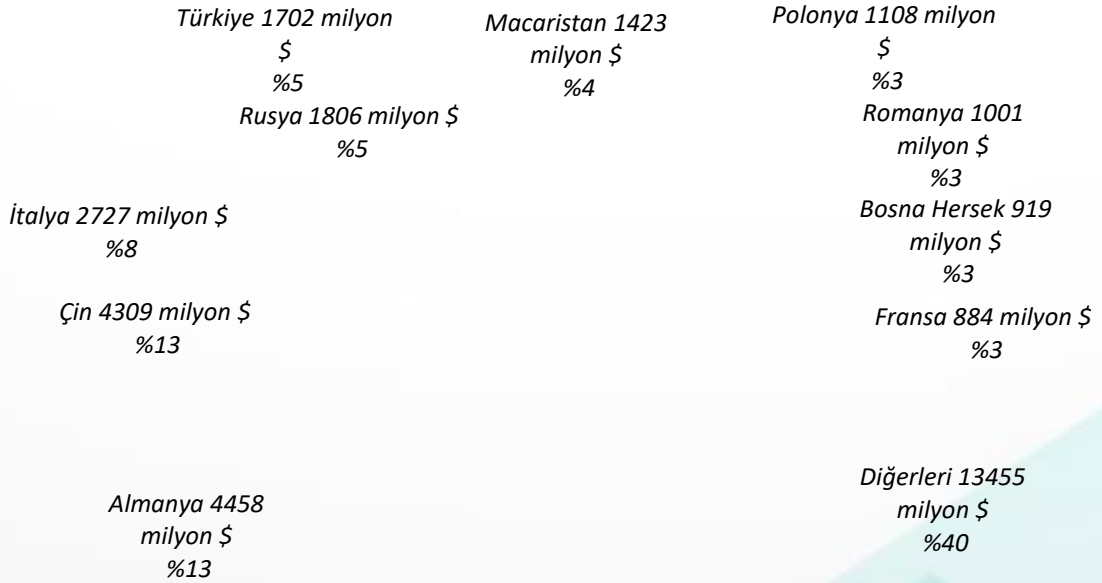

Kaynak:Trademap

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

İthalat

SIRBİSTAN'ın Ülkelere Göre İthalatı-2021
(milyon dolar, % pay)

4. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR

Doğrudan Yabancı Yatırımların Görünümü

Sırbistan, komünist yönetim döneminde dahi uluslararası ticaret konusunda deneyimleri olan ve bu özelliği sayesinde de yabancı yatırımcıları topraklarına çeken bir ülkedydi. 2001 yılında gerçekleştirilen reformlardan sonra Sırbistan, Orta ve Doğu Avrupa'ya gelen doğrudan yabancı yatırımlar açısından önemini artırmıştır. Ülke son yıllarda AB politikalarına ve yasalarına uyum amacıyla birçok alanda yasal düzenleme gerçekleştirmiştir. Bu süreçte yabancı yatırımlar için elverişli bir ortam yaratılmaya çalışılmış ve kısıtlamalar önemsiz bir düzeye gerilemiştir.

2000 yılından bu yana DYY'ın ölkere göre dağılımına bakıldığında AB ölkelerinin toplam yatırımlardaki payının %70 civarında olduğu görölmektedir. Sırbistan Yatırım Ajansı verilerine göre İtalya, Almanya, Avusturya, Slovenya ve ABD en fazla yatırım yapan ilk beş ölkedir. Sırbistan'a gerçekleşen yatırımlar sektör bazında incelendiğinde ise; tekstil ve hazır giyim, otomotiv, gıda-içecek ve tarım, inşaat, elektrik ve elektronik, makine ve ekipmanları, finans sektörleri öne çıkmaktadır.

2019-2021 döneminde toplam doğrudan yabancı yatırım miktarı 13 milyar dolar olan Sırbistan, 2021 yılında 53 milyar dolarlık toplam yabancı sermaye stoku ile dünyada 64. sıradadır (UNCTAD-2022).

Sırbistan'ın, aralarında Ölkemizin de bulunduğu 50 ölkelerle İkili Yatırım Anlaşması bulunmaktadır.

Yabancı Yatırım Mevzuatı

Sırbistan, yabancı yatırımcıların garanti ve koruma sınırlarını açıkça belirleyen hukuksal düzenlemelere sahiptir. Halihazırdaki Yabancı Yatırımlar Kanunu Sırbistan'daki yatırımların çerçevesini belirlemektedir. Bu kanun, daha önceki kısıtlamaları kaldırmakta, ulusal uygulamayı yabancı yatırımcılara genişletmekte, kar ve kar paylarının transferine veya iadesine izin vermekte, kamulaştırmaya karşı garanti sağlamakta ve aynı sermaye olacak donanımların ithalatının gümrüksüz yapılmasına olanak vermektedir.

Sırbistan'da savunma sektöründe ya da güvenlik nedeniyle yasaklanmış bölgelerde yabancı yatırımcılara işletme kurma hakkı verilmemekle birlikte, Savunma Bakanlığı izniyle sınırlı olarak katılım sağlanabilmektedir.

Sırbistan Yatırım Ajansı-RAS (<http://ras.gov.rs/invest-in-serbia>) yatırımcılara doğrudan bilgi vermekte, Ekonomi Bakanlığı, Özelleştirme Ajansı (<http://www.priv.rs/Welcome>) da potansiyel yatırımcılara özelleştirme programları ve yatırım fırsatları konusunda bilgilendirmektedir.

Ölkedeki yabancı yatırımlar 2002 yılında kabul edilen Yabancı Yatırım yasası ile düzenlenmiştir. Hükümetin bu konudaki temel amacı ölkede iş yapmak isteyen yabancı firmalara elverişli bir yasal, ekonomik ve siyasi ortama yaratmaktır. Sırbistan yerel firmalara sunmakta olduğu hak ve yükümlölükleri eşit ölçüde yabancı firmalara da sunmaktadır. Hükümetin uzun vadedeki amacı ise AB yasalarına tam uyumun sağlanmasıdır.

Ülkede iş kayıt işlemleri, gerekli olan bütün belgelerin hazır olması şartıyla yaklaşık 1 hafta-10 gün sürmektedir. Sürecin biraz ağır ve zaman alıcı olması nedeniyle kayıt esnasında yerel bir firmadan yasal danışmanlık almanın faydalı olacağı düşünülmektedir (Sırbistan İş Tescil Ajansı (Business Registers Agency, www.apr.gov.rs). Mevcut yasaya göre yabancı yatırım yeni bir firma kurulması, mevcut bir firmanın sermayesine katkı sağlanması veya bir firmanın mülkiyet hakkının satın alınması ile gerçekleştirilebilmektedir.

Sırbistan, Avrupa'ya açılan coğrafi konumunun sağladığı lojistik avantajlar, Balkan ülkeleri arasında Romanya ve Yunanistan'dan sonra gelen en büyük pazara sahip olması, imzaladığı STA ile 1,3 milyar nüfusluk bir pazara açılımının bulunması, işgücü maliyetlerinin ve vergilerin düşük olması gibi rekabet edilebilir avantajlar, Hükümet tarafından sunulan destek ve teşvik paketleri gibi nedenlerle yabancı yatırımcılar için dikkat çeken bir Ülkedir.

Sırbistan'da, imalat sektörleri ile bilgi ve iletişim teknolojileri yoluyla yurtdışına hizmet sağlayan/ihracat yapan hizmet merkezlerine, işlenmiş gıda üretimine, otel/konaklama hizmetine ilişkin yapılacak yatırımlara devlet yardımı sağlanmaktadır. Geri ödemesiz nakit teşviği, vergi teşvikleri, arazi ve altyapı teşvikleri, Ulusal İstihdam Servisi tarafından sağlanan destekler Devlet tarafından sağlanan ana teşvik paketlerini oluşturmaktadır.

Doğrudan Yabancı Yatırım İstatistikleri

	2020	2021	2022*	2023*	2024*	2025*	2026*
Ülke Dışından Gelen Doğrudan Yatırım (milyon \$)	3 485,8	4 250,0	4 000,0	3 740,0	3 650,0	3 220,0	3 340,0
Ülke Dışından Gelen Doğrudan Yatırımın GSYİH'ya Oranı (%)	6,5	6,7	6,1	5,1	4,5	3,6	3,4
Ülke Dışına Giden Doğrudan Yatırım (milyon \$)	53 742,0	57 992,0	61 992,0	65 732,0	69 382,0	72 602,0	75 942,0
Ülke Dışından Gelen Doğrudan Yatırım Stoku (milyon \$)	-116,5	-370	-410	-320	-485	-500	-450
Ülke Dışına Yapılan Doğrudan Yatırım Stoku (milyon \$)	-	-	-	-	-	-	-

Kaynak: The Economist Intelligence Unit-EIU

*Tahmini veriler (Ekim 2022)

Serbest BÖlgeler

Sırbistan'da halen 8'i faaliyette olan 11 adet serbest bölge bulunmaktadır. Faaliyette olan serbest bölgeler Pirot, Subotica, Zrenjanin, Kragujevac, Sabac, Novi Sad, Uzice, Smederova, açılmayı bekleyen serbest bölgeler ise South, Krusevac ve Svilajnac'dır.

Serbest bölgede faaliyette bulunmakta olan firmalar KDV muafiyeti, vergi indirimi, hammadde, makine, inşaat malzemelerinin ithalat/ihracatında gümrük vergisi indirimi gibi çeşitli imkanlardan faydalanmaktadır. Ayrıca firmaların ofis yeri, atölye, depo temininde de çeşitli kolaylıklar bulunmaktadır.

Buna ek olarak, serbest bölgelerde gerçekleştirilen ithalat ve ihracata herhangi bir sınırlama uygulanmamakta, iç pazar için ithal edilen ürünler de dış ticaret rejimine tabi olmaktadır.

Serbest bölgede elde edilen gelirin transferinde herhangi bir kısıtlama bulunmamakta, herhangi bir vergi, gümrük ve ücrete tabi olmamaktadır.

Ayrıntılı bilgilere, Sırbistan Maliye Bakanlığı, Serbest Bölgeler İdaresi (<http://www.usz.gov.rs/eng/pogotnosti.php>) web adresinden ulaşılabilir.

5. TÜRKİYE ile TİCARET

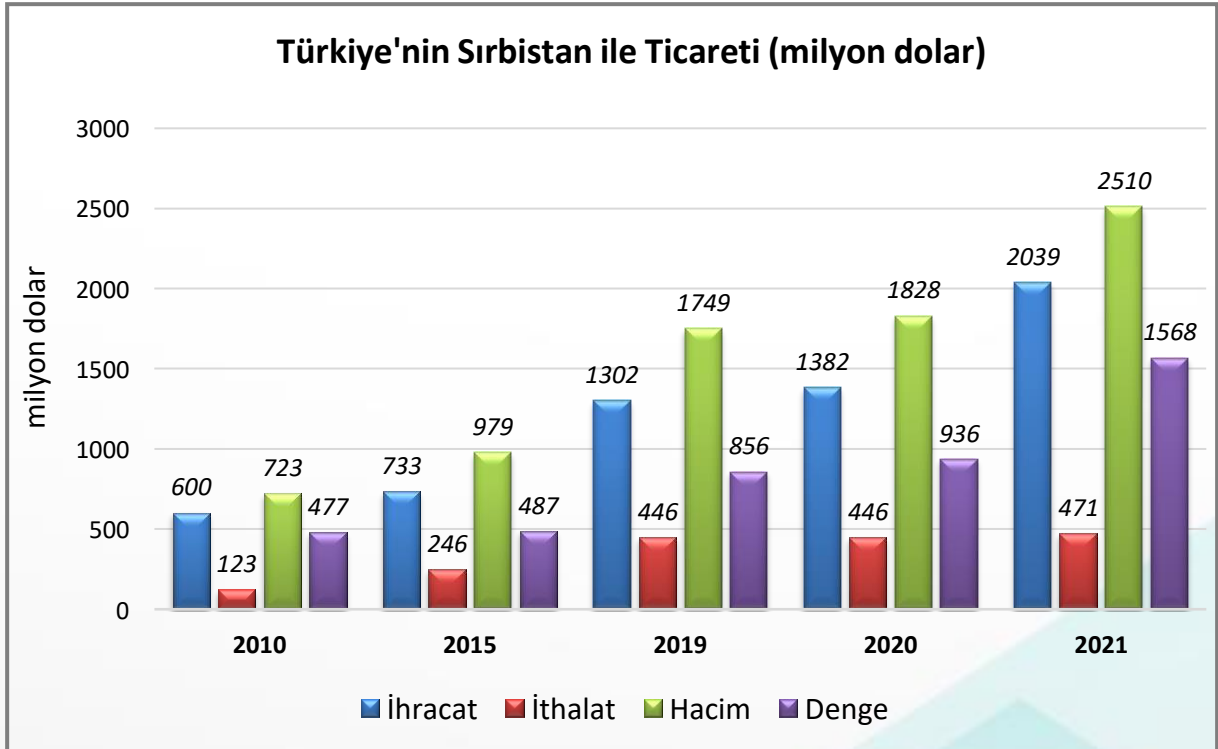
Genel Durum

Gerek ikili ekonomik ilişkiler gerekse Türk ürünlerinin AB'ye ulaşımı açısından Sırbistan Türkiye için kilit bir ülke konumundadır. 2010 yılında iki ülke arasında imzalanan Serbest Ticaret Anlaşması gereği 2015 yılından bu yana sanayi ürünlerinin karşılıklı ithalatı gümrüksüz yapılmaktadır. Tarım ürünlerinde ise gümrük vergileri kalmakla birlikte, belirlenen bazı ürünlerde "en fazla tercihe şayan ülke" (Most Favored Nation-MFA) statüsü uygulanmaktadır.

Anlaşma, sanayi ürünlerindeki gümrük vergileri, miktar kısıtlamaları ve eş etkili vergi ve önlemlerin kaldırılması başta olmak üzere, ticarete teknik engeller, tarım ürünlerindeki taviz değişimi, hayvan ve bitki sağlığı önlemleri, iç vergilendirme, yapısal uyum, damping, acil durumlar, devlet tekelleri, korunma önlemleri, ödemeler, menşe kuralları, devlet yardımları, fikri, sınai ve ticari mülkiyet hakları, kamu ihaleleri ve kurumsal hükümler konularında düzenlemeler içermektedir. İki Ülke arasındaki STA, 2018 yılında revize edilerek kapsamına hizmet ticareti eklenmiş ve tarım tavizleri her iki taraf için genişletilmiştir. Revize STA 1 Haziran 2019 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

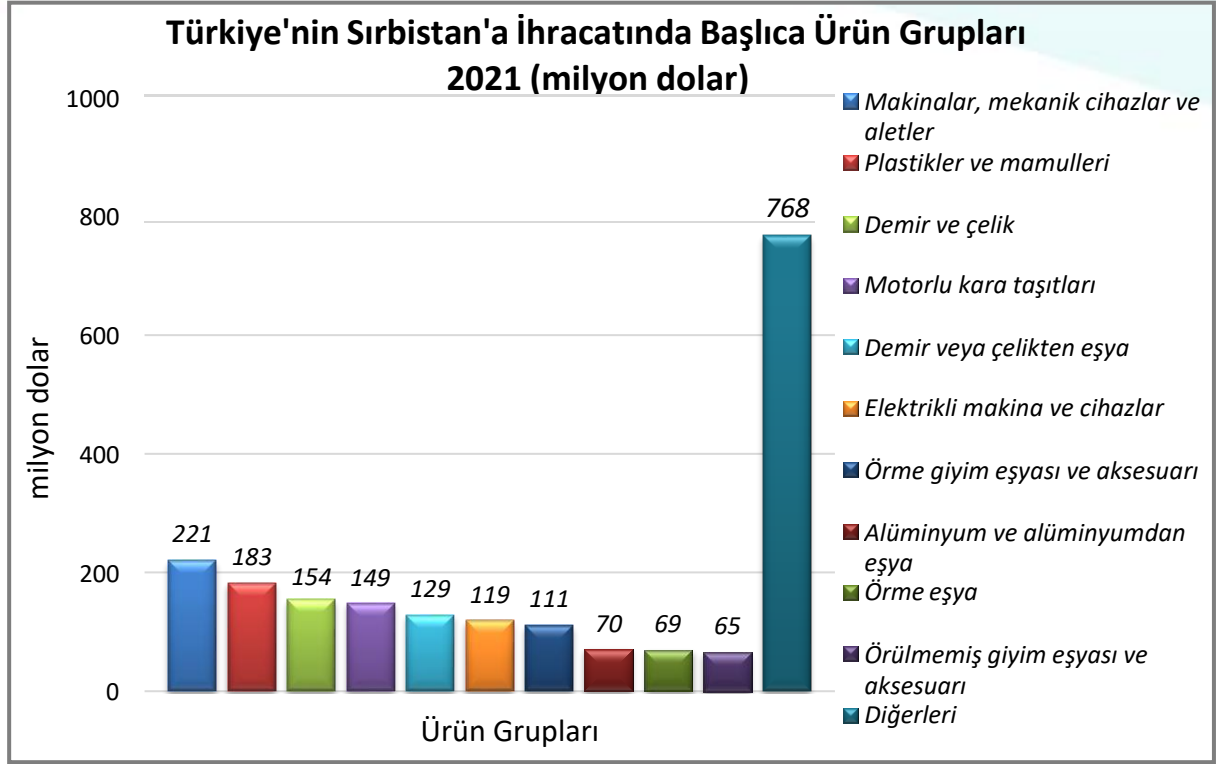
Sırbistana ihraç ettiğimiz ürünler arasında kumaş, elektriksiz makineler, kabuklu meyveler, örme eşya, yaş meyve sebze, plastik ve plastik eşya, otomotiv ana ve yan sanayi, demir çelikte eşya, kağıt ürünleri bulunmaktadır. İthalatımızdaki önemli ürünler ise; demir çelik, petrol yağları, sentetik kauçuk, arıtılmış bakır, bakır alaşımlarıdır.

Türkiye-Sırbistan Dış Ticareti

Kaynak: TÜİK

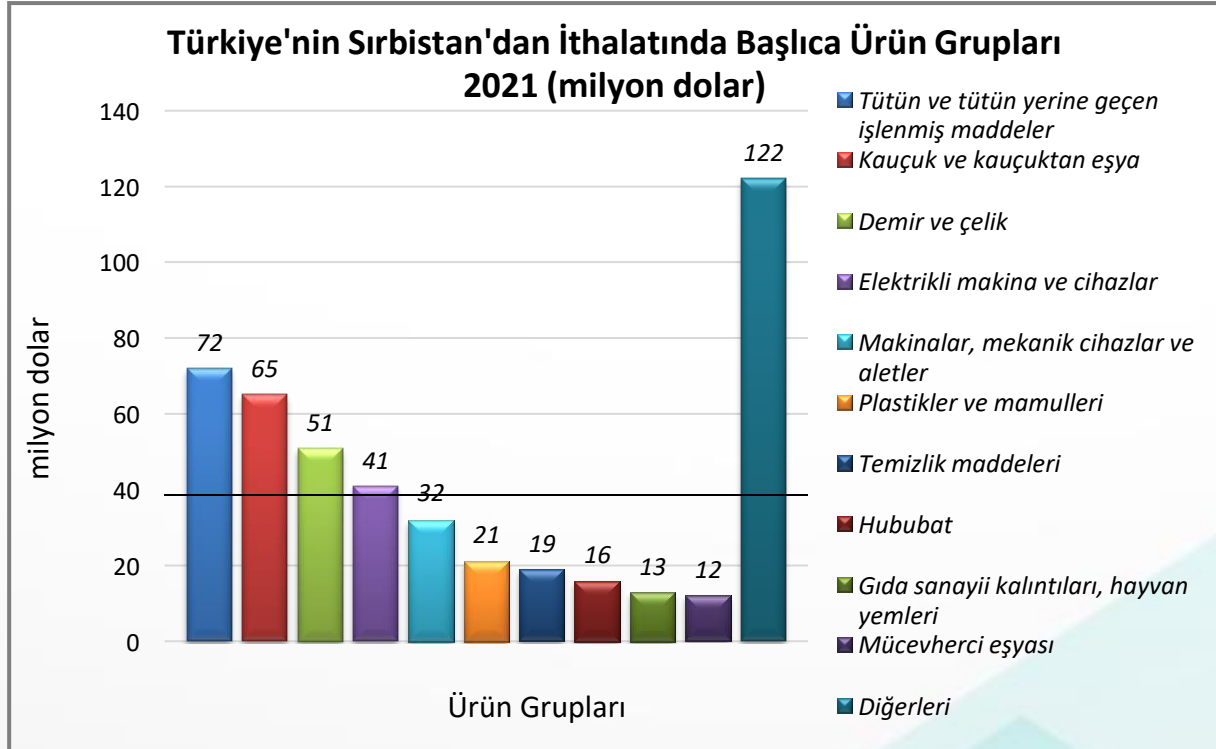
Türkiye'nin Sırbistan'a İhracatında Başlıca Ürünler

Kaynak: Trademap

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

Türkiye'nin Sırbistan'dan İthalatında Başlıca Ürünler

Kaynak: Trademap

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

Yatırım İlişkileri

Türkiye'nin 2021 yılı itibarıyla yurtdışına gerçekleştirdiği 44 milyar dolar değerindeki toplam yurtdışı doğrudan yatırım stokunda Sırbistan, 275 milyon dolar ve % 1 pay ile 20. sıradadır (TCMB-2022)

Sırbistan Merkez Bankası'nın verilerinde ülkeye giren doğrudan yabancı yatırımların payı dikkate alındığında Türkiye 25. sırada yer alırken, Sırbistan Kalkınma Ajansı'nın proje sayısı bazındaki hesaplamalarına göre Türkiye %4,1 pay ile 6. ülke olarak görülmektedir.

İki ülke arasındaki STA ve iki ülke arasındaki siyasi, ekonomik ve ticari ilişkilerde altın dönemi yaşanıyor olması, Türk yatırımlarının bu ülkede artmasına da ivme kazandırmaktadır.

Otomotiv yan sanayii ve inşaat malzemeleri başta olmak üzere imalat sanayii, müteahhitlik, hazır giyim mağazacılığı, Horeca sektörü (otelcilik, gastronomi, catering), tarım ve hayvancılıkta entegre tesisler, bilgi/iletişim/telekomünikasyon hizmetleri, atık yönetimi ve geri dönüşüm gibi alanlarda Türk firmalarımızın yatırım yapma potansiyelinin bulunduğu düşünülmektedir. Enerji ve Covid-19 salgını ile ön plana çıkan sağlık ve sağlık turizmi sektörleri halihazırda ağırlıklı olarak devlet elindeki alanlar olduğundan yatırım potansiyeli bulunmakla birlikte, gelişmelere bağlı değerlendirilmesi gerekmektedir.

Fuar Katılımları:

T.C. Ticaret Bakanlığı Tarafından 2022 Yılı Destek Kapsamına Alınan Yurt Dışı Fuarlar (Milli/Bireysel):

<https://ticaret.gov.tr/ihracat/fuarlar/2022-ve-2023-yilinda-destek-kapsamina-alinan-yurtdisi-fuarlar>

EKLER:***EK-1: Sırbistan'ın İhracatında Başlıca Ürünler (1 000 dolar)***

GTİP	ÜRÜNLER	2019	2020	2021	Pay (%, 2021)	Değişim (%, 2020- 2021)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)		19 557 555	19 384 734	25 563 527	100,0	31,9
8544	İzole edilmiş teller, kablolar ve diğer elektrik iletkenler; tek tek kaplanmış liflerden oluşan fiber optik kablolar	1 497 752	1 404 679	1 785 687	7,0	27,1
2603	Bakır cevherleri ve konsantreleri	375	92 850	855 093	3,3	820,9
4011	Kauçuktan yeni dış lastikler	744 743	672 191	853 195	3,3	26,9
0811	Meyveler ve sert çekirdekli meyveler (dondurulmuş)	380 468	475 949	681 910	2,7	43,3
7208	Demir veya alaşımsız çelikten yassı hadde ürünleri (genişlik ≥ 600 mm)	571 460	317 972	605 857	2,4	90,5
1005	Mısır	530 391	644 611	605 082	2,4	-6,1
8501	Elektrik motorları ve jeneratörler [elektrik enerjisi üretim (elektrojen) grupları hariç]	497 885	493 428	588 011	2,3	19,2
7403	Rafine edilmiş bakır ve bakır alaşımları (ham)	439 711	344 520	470 025	1,8	36,4
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	309 453	208 940	444 402	1,7	112,7
8703	Otomobiller	591 670	438 314	426 516	1,7	-2,7
3402	Yıkama, temizleme müstahzarları (sabunlar hariç)	209 895	264 108	423 584	1,7	60,4
9401	Oturmaya mahsus mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	328 874	300 273	352 869	1,4	17,5
3917	Plastikten hortumlar, borular ve bağlantı elemanları (manşon, nipel, dirsek, flanşlar, vb.)	273 152	287 759	346 335	1,4	20,4
3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	281 015	314 080	314 547	1,2	0,1
8536	Gerilimi 1000 voltu geçmeyen elektrik devresi teçhizatı (anahtarlar, röleler, sigortalar, fişler, kutular vb.)	190 654	256 097	297 999	1,2	16,4

Kaynak: Trademap, Sırbistan verileri

EK-2: Sırbistan'ın İthalatında Başlıca Ürünler (1 000 dolar)

GTİP	ÜRÜNLER	2018	2019	2020	Pay (%, 2020)	Değişim (%, 2019- 2020)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)		26 548 364	26 154 982	33 791 355	100,0	29,2
2709	Ham petrol (petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar)	1 012 865	836 349	1 341 389	4,0	60,4
3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	798 510	1 073 218	1 077 929	3,2	0,4
8703	Otomobiller	590 487	463 384	641 238	1,9	38,4
2711	Petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlar	704 669	512 014	597 950	1,8	16,8
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	593 670	329 048	586 329	1,7	78,2
8544	İzole edilmiş teller, kablolar ve diğer elektrik iletkenler; tek tek kaplanmış liflerden oluşan fiber optik kablolar	448 483	408 826	530 810	1,6	29,8
8708	Karayolu taşıtları için aksam ve parçalar	507 911	422 472	505 661	1,5	19,7
8517	Telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar	451 683	457 452	502 090	1,5	9,8
3002	İnsan kanı, hayvan kanı, serum, aşı, toksin vb. Ürünler	112 800	125 406	361 035	1,1	187,9
2601	Demir cevherleri ve konsantreleri	328 860	154 029	335 366	1,0	117,7
8536	Gerilimi 1000 voltu geçmeyen elektrik devresi teçhizatı (anahtarlar, röleler, sigortalar, fişler, kutular vb.)	223 495	232 192	307 130	0,9	32,3
7408	Bakır teller	218 526	160 532	280 272	0,8	74,6
7308	Demir veya çelikten inşaat ve inşaat aksamı, inşaatta kullanılmak üzere hazırlanmış demir veya çelikten sac, çubuk, vb.	144 221	176 253	270 536	0,8	53,5
8471	Otomatik bilgi işlem makinaları bunlara ait birimler; manyetik veya optik okuyucular, verileri koda dönüştüren ve işleyen makinalar	162 179	179 699	265 111	0,8	47,5
2704	Taşkömürü, linyit ve turbdan elde edilen kok/sömikok, karni kömürü	271 091	118 671	244 780	0,7	106,3

EK-3: Sırbistan'ın Ülkelere Göre İhracatı (1 000 dolar)

Sıra	Ülke	2019	2020	2021	Pay (% 2021)	Değişim (%, 2020- 2021)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)		19 557 555	19 384 734	25 563 527	100,0	31,9
1.	Almanya	2 477 551	2 505 956	3 243 177	12,7	29,4
2.	İtalya	1 979 512	1 627 102	2 177 247	8,5	33,8
3.	Bosna Hersek	1 495 549	1 361 235	1 845 772	7,2	35,6
4.	Romanya	1 140 931	1 258 899	1 410 491	5,5	12,0
5.	Macaristan	820 222	911 432	1 289 003	5	41,4
6.	Rusya	976 995	913 960	996 156	3,9	9,0
7.	Çin	318 351	369 166	971 750	3,8	163,2
8.	Karadağ	874 521	807 010	969 248	3,8	20,1
9.	K. Makedonya	739 616	721 023	962 908	3,8	33,5
10.	Polonya	541 854	642 028	895 778	3,5	39,5
11.	Çekya	651 667	724 550	887 709	3,5	22,5
12.	Bulgaristan	647 067	622 953	828 666	3,2	33,0
13.	Slovenya	648 159	600 998	810 550	3,2	34,9
14.	Hırvatistan	631 081	648 842	801 348	3,1	23,5
15.	Avusturya	634 096	545 370	755 871	3,*	38,6
23.	Türkiye	322 235	361 881	342 224	1,3	-5,4

Kaynak: Trademap, Sırbistan verileri

EK-4: Sırbistan'ın Ülkelere Göre İthalatı (1 000 dolar)

Sıra	Ülke	2019	2020	2021	Pay (% 2021)	Değişim (%, 2020- 2021)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)		26 548 364	26 154 982	33 791 355	100,0	29,2
1.	Almanya	3 445 911	3 559 879	4 457 726	13,2	25,2
2.	Çin	2 506 052	3 249 389	4 308 792	12,8	32,6
3.	İtalya	2 320 959	2 197 695	2 726 614	8,1	24,1
4.	Rusya	2 458 188	1 583 857	1 806 057	5,3	14,0
5.	Türkiye	1 056 194	1 143 921	1 701 794	5,0	48,8
6.	Macaristan	1 140 437	1 299 508	1 422 713	4,2	9,5
7.	Polonya	897 834	872 736	1 107 783	3,3	26,9
8.	Romanya	815 238	821 613	1 001 048	3,0	21,8
9.	Bosna Hersek	677 185	603 479	918 892	2,7	52,3
10.	Fransa	783 802	728 581	884 469	2,6	21,4
11.	Slovenya	641 836	728 591	849 504	2,5	16,6
12.	Avusturya	754 748	670 816	844 908	2,5	26,0
13.	Çekya	674 344	599 645	786 308	2,3	31,1
14.	Hırvatistan	578 249	562 464	778 028	2,3	38,3
15.	Irak	462 611	425 596	755 000	2,2	77,4

Ek-5: Türkiye'nin Sırbistan'a İhracatında Başlıca Ürünler (1 000 dolar)

GTİP	ÜRÜNLER	2019	2020	2021	Pay (%, 2021)	Değişim (%, 2020- 2021)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)		1 302 382	1 382 314	2 039 246	100,0	47,5
6006	Diğer örme mensucat	37 477	34 914	46 631	2,3	33,6
7604	Alüminyumdan çubuklar ve profiller	20 416	24 414	36 948	1,8	51,3
2601	Demir cevherleri ve konsantreleri	5 675	2 727	36 657	1,8	1.244,2
7308	Demir veya çelikten inşaat ve inşaat aksami, inşaatla kullanılmak üzere hazırlanmış demir veya çelikten sac, çubuk, vb.	11 099	13 775	35 917	1,8	160,7
8544	İzole edilmiş teller, kablolar ve diğer elektrik iletkenler; tek tek kaplanmış liflerden oluşan fiber optik kablolar	25 573	31 586	35 344	1,7	11,9
3903	Stiren polimerleri (ilk şekillerde)	10 171	12 238	32 591	1,6	166,3
0805	Turunçgiller (taze/kurutulmuş)	22 955	32 133	32 134	1,6	0,0
8702	10 veya daha fazla kişi taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	31 377	27 099	31 854	1,6	17,6
3920	Plastikten diğer levha, plaka, şerit, film, folyo (gözeneksiz)	15 836	20 103	30 961	1,5	54,0
7216	Demir veya alaşımsız çelikten profiller	5 373	12 599	30 743	1,5	144,0
8704	Eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	17 955	10 474	29 524	1,4	181,9
7214	İnşaat demiri	6 059	15 427	28 951	1,4	87,7
8703	Otomobiller	39 693	37 506	28 832	1,4	-23,1
7210	Demir veya alaşımsız çelikten yassı hadde mamulleri, genişlik ≥600 mm (kaplanmış)	9 415	17 752	28 634	1,4	61,3
8516	Elektrikli su ısıtıcıları, elektrotermik cihazlar, ortam ısıtıcıları, saç ve el kurutucuları, ütüler, rezistanslar	17 604	21 437	27 735	1,4	29,4

Kaynak: Trademap, TR verileri

Ek-6: Türkiye'nin Sırbistan'dan İthalatında Başlıca Ürünler (1 000 dolar)

GTİP	ÜRÜNLER	2019	2020	2021	Pay (%) (2021)	Değişim (%) (2020-2021)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)		446 288	445 909	471 001	100,0	5,6
2402	Tütün/tütün yerine geçen maddelerden purolar, sigarillolar ve sigaralar	74 077	38 023	71 396	15,2	87,8
4011	Kauçuktan yeni dış lastikler	33 371	50 239	43 883	9,3	-12,6
7208	Demir veya alaşımsız çelikten yassı hadde ürünleri (genişlik >= 600 mm)	24 854	2 935	20 623	4,4	602,7
8413	Sıvılar için pompalar (ölçü tertibatı olsun olmasın) ve sıvı elevatörleri	22 141	24 232	20 513	4,4	-15,3
3402	Yıkama, temizleme müstahzarları (sabunlar hariç)	6 788	13 813	18 559	3,9	34,4
8516	Elektrikli su ısıtıcıları, elektrotermik cihazlar, ortam ısıtıcıları, saç ve el kurutucuları, ütüler, rezistanslar	14 520	15 078	17 679	3,8	17,2
7204	Dökme demirin, demirin veya çeliğin döküntü ve hurdaları veya bunların eritilmesi ile elde dilmış külçeler	1 110	4 322	16 162	3,4	274,0
1005	Mısır	24 555	11 725	16 031	3,4	36,7
7108	Altın (platin kaplamalı altın dahil) (işlenmemiş veya yarı işlenmiş ya da pudra halinde)	12 943	14 367	12 447	2,6	-13,4
7210	Demir veya alaşımsız çelikten yassı hadde mamulleri, genişlik ≥600 mm (kaplanmış)	9 130	9 549	12 391	2,6	29,8
2309	Hayvan gıdası olarak kullanılan müstahzarlar	6 645	8 949	9 885	2,1	10,5
7602	Alüminyum döküntü ve hurdaları	1 732	3 621	9 681	2,1	167,4
4002	Sentetik kauçuk veya sıvı yağlardan türetilen taklit kauçuk (ilk şekillerde veya levha, tabaka, şerit halinde)	3 953	7 203	9 606	2,0	33,4
4016	Sertleştirilmemiş vulkanize kauçuktan diğer eşya	6 168	7 927	7 880	1,7	-0,6
9401	Oturmaya mahsus mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	17 545	11 271	7 279	1,5	-35,4

Kaynak: Trademap, TR verileri

Tire'den Sırbistan'a İhraç Edilen Ürünler

AĞAÇ VE ORMAN ÜRÜNLERİ KAĞIT VE KARTON	4.380.6 55,29	5.746.0 20,39	5.089.9 76,65
MAKİNE VE AKSAMLARI SEKTÖRÜ TARIM VE ORMANCILIKTA KULLANILAN MAK. AKSAM VE PARÇALARI	7.572,0 8	51.780, 34	